

ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ-ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ДО УМОВ СТУДЕНТСЬКОГО МІСТЕЧКА

У статті проаналізовано чинники соціальної адаптації студентів-переселенців до умов студентського містечка. Показано, що соціальна адаптація студентів-переселенців до нового способу життя в умовах студентського містечка є важливим аспектом зміни життєвого модусу, оскільки цей процес впливає на добробут людини, персональні здобутки, академічну успішність та продуктивну інтеграцію в нове соціальне середовище.

Ключові слова: соціальна адаптація, студенти-переселенці, студентське містечко, інтеграція, суспільство, соціальне середовище.

The article analyzes the factors of social adaptation of immigrant students to the conditions of the campus. It is shown that the social adaptation of immigrant students to a new way of life in the conditions of a student town is an important aspect of a change in lifestyle, as this process affects human well-being, personal achievements, academic success and productive integration into a new social environment.

Key words: social adaptation, immigrant students, student town (campus), integration, society, social environment.

Постановка проблеми. Зміна звичного місця перебування, порушення усталених параметрів буттєвого простору вносять в життя студентів-переселенців певний дискомфорт. В умовах перебування в студентському містечку – незвичному, а відтак – позбавленому фізичного і психічного комфорту просторі, важливою для студентів-переселенців постає активізація процесу соціальної адаптації, аспекти успішності якої потребують ґрунтовного наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над проблемою адаптації студентів-переселенців працюють такі сучасні вітчизняні вчені: О. Алпатова, О. Богучарова, І. Данилюк, Ю. Демченко, Ю. Дмитренко, В. Дуб, Ю. Кращенко, Г. Сорокіна та інші.

Мета статті: проаналізувати найбільш потужні чинники соціальної адаптації студентів-переселенців до умов студентського містечка.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка зміна звичного середовища існування індивіда активізує процеси пристосування організму до нових умов існування. Слово адаптація походить від латинської *adaptatio* (*adapto* – пристосовую). Для сучасного динамічного світу, в якому стрімко змінюються простори існування, стилі життя, професійні заняття людини, її буттєві сценарії, поведінкові моделі, культурні преференції тощо, важливого значення набуває процес соціальної адаптації. Соціальна адаптація – це «процес інтеграції індивіда в суспільство, в результаті якого

відбувається формування його самосвідомості і рольової поведінки, здатності до самоконтролю і самообслуговування тривалого процесу інтеграції індивідів у суспільство; процес активного пристосування індивіда до умов соціального середовища, а також результат цього процесу» [3, с. 104].

Соціальна адаптація здобувачів вищої освіти внутрішньо переміщених осіб – студентів-переселенців є важливим аспектом їхнього життя, оскільки вона впливає на благополуччя, добробут, певні здобутки, успішність у навчанні та інтеграцію до нового соціального середовища. Потрапляючи до такого середовища (у даному контексті – студентське містечко), студент-переселенець (без акцентування уваги на причинах зміни місця проживання) відчуває на собі вплив різних за інтенсивністю чинників, дія яких або сприяє успішній адаптації індивіда до нового буттєвого простору, або ускладнює цей процес, спричиняючи молодій людині відчуття дискомфорту, психічного напруження, тривожності, порушення емоційного стану, розбалансування соціального модусу тощо. До речі, «із вступом до вищого навчального закладу змінюється соціальна роль особистості з учня на професійно зорієнтованого студента, для успішного функціонування якого важливими рушіями є самовиховання та саморозвиток, встановлення взаємодії з викладачами та ровесниками, оволодіння новими формами, засобами і методами навчання, що являє процес адаптації до нових умов навчання» [2, с. 127].

Адаптація студентів-переселенців до умов студентського містечка як правило є складним процесом, який залежить від декількох чинників. Наведемо головні з них:

1. *Психологічний стан.* Серед його чинників – тривожність за рідних і близьких; стрес, викликаний зміною місця проживання; закритість, певне зниження комунікабельності – все це може впливати на адаптацію. Новий буттєвий світ потребує генерування нових або ситуативно модифікованих адаптаційних механізмів. Психологічна підтримка та консультації можуть допомогти студентам впоратися з емоційними труднощами.

2. *Соціальна підтримка.* Наявність друзів, товаришів або одногрупників у студентському містечку може значно полегшити процес адаптації, зробити його легким і приємним. Соціальні зв'язки допомагають почуватися комфортніше і менш ізольовано. Як правило з боку місцевого самоврядування студентам пропонуються екскурсії по студентському містечку, університету, місту, залучення до роботи в різних заходах університету та студентського містечка.

3. *Взаємодія з адміністрацією.* Доступність адміністрації студентського містечка для вирішення проблем і запитів студентів може позитивно вплинути на їхнє самопочуття і комфорт, допомогти студентам почуватися більш впевнено і підтримано.

4. *Культурні відмінності.* Якщо студенти родом із різних регіонів, культурні особливості можуть впливати на їхню адаптацію. Розуміння та повага до різних культур можуть допомогти зменшити напругу.

5. *Матеріальні умови.* Умови проживання, такі як комфорт кімнати, доступ до кухні та санітарних вузлів, також впливають на якість життя студентів у студентському містечку.

6. *Організація дозвілля.* Наявність можливостей для участі в культурних, спортивних і соціальних заходах у студентському містечку чи університеті сприяє інтеграції та розвитку соціальних зв'язків.

7. *Досвід попереднього життя.* Студенти, які вже мали досвід проживання у студентських містечках, гуртожитках чи в інших умовах колективного життя, можуть легше адаптуватися до нових обставин.

8. *Підтримка з боку університету.* Програми адаптації, менторство та інші ініціативи університетів можуть суттєво полегшити процес інтеграції студентів-переселенців.

9. *Уміння вирішувати конфлікти.* Навички ефективного спілкування і вирішення конфліктів є важливими для комфортного проживання в студентському містечку.

Загалом, успішна адаптація студентів-переселенців до умов студентського містечка вимагає комплексного підходу, що враховує як індивідуальні, так і соціальні аспекти їхнього життя. Як зазначають сучасні українські дослідники Ю. Кращенко, Ю. Демченко «Запорукою успішної соціальної адаптації є творча діяльність, безперервна взаємодія, взаємообмін із соціальним середовищем, суспільством загалом. Саме тому, в університеті мають бути створені відповідні умови, де готують не лише майбутніх кваліфікованих фахівців, а й соціально активних зі стійкою громадянською позицією студентів, які здатні адаптуватися до швидко змінюваних суспільних умов» [1. с. 191].

Висновок. Отже, маємо констатувати, що соціальна адаптація студентів-переселенців до умов студентського містечка є безумовно важливим аспектом їхнього життя, оскільки вона безпосередньо впливає на психоемоційний стан індивіда, його духовне благополуччя, добробут, академічні досягнення, ментальну стійкість, комунікативну сферу та інтеграцію в нове соціальне середовище.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кращенко Ю., Демченко Ю. Створення оптимальних умов для адаптації студентів-переселенців у вищому навчальному закладі. Витоки педагогічної майстерності. 2017. Вип. 19. С. 189-195.
2. Першина А.В. Психологічні чинники адаптації студентів до навчання у ВНЗ. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент.* 2011. Вип. 5. С. 124-135.
3. Словник професійної термінології для майбутніх фахівців сфери соціальної роботи (до курсів) / уклад.: Г.В. Коваль, Е.І.Костишин, Г.П. Васянович, В.В. Грицанюк, О.М. Міщенко, В.М. Логвиненко, Савостікова К.І.; за ред. Г. В. Коваль. Львів: ЛДУ БЖД, 2021. 208 с.

Науковий керівник кандидат педагогічних наук, доцент Гуріч В. О.